

פרשת תזריע

תשע"ט

הגמרא אומרת (סוטה ה"א) שבנגעי בהרת כתוב (ויקרא יג, ב): **"אֲדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ"**, שם לא כתוב **"וְנִנְפָא"**. בנגעי שחין ומכווה כתוב (שם, יח): **"וּבִשָּׂר כִּי יִהְיֶה"**, אז כתוב **"וְנִנְפָא"**.

שמי שמחשיב את עצמו כבשר זוכה לרפואה, מי שמחשיב את עצמו לאדם לא זוכה לרפואה.

זה דרך רמז, כי בדין אין הבדל בין נגעי בהרת ונגעי שחין, רק ההבדלים שמפורש. אבל זה דרך רמז שחלק מהריפוי זה שלא יתגאה, שיהיה עניו.

גדולה הענווה.

משה רבנו, העניו מכל אדם, הוא זה שזוכה לקבל תורה ולמסור לנו את התורה. אבל יחד עם זה, אדם צריך לדעת שהוא צריך להיות אדם, לא רק בשר. אסור להתבטל יותר מדי.

יש מאמר חז"ל, מדרש (שמות רבה כ, יח), שלכן תיקנו הסבה בליל פסח, כי כתוב (שמות יג, יח): **"וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעַם דְּרֹךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף"**.

זה לכאורה משונה, מה הקשר בין **"וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעַם"** לבין הסבה בליל פסח? אולי אפשר להסביר את זה על פי האבן עזרא.

האבן עזרא שואל (שם): למה כל כך גדול הפחד של היהודים מהמצרים שרודפים אחריהם? הם שש מאות רכב, היהודים הם שש מאות אלף! אמנם המצרים אנשי מלחמה, אבל מה יש להם לפחד?

אז הוא אומר שעבד, קשה לו להרים את החרב כנגד האדון שלו לשעבר.

זה הפשט ב **"וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעַם"**, צריך להוציא מליבם את העבדותיות. מבית עבדים הם כבר יצאו ברוך ה', אבל עדיין בנפש שלהם יש עבדות, קשה להם עוד להרים חרב, **"יִנְחֵם הָעַם בְּרֵאתָם מִלְחָמָה"**.

אז לכן תיקנו הסבה בליל פסח, כדי להרגיל אותנו שאנחנו בני חורין ולא עבדים. כל אחד אומר את זה ויודע את זה, אבל בכל זאת צריך להחזיר את זה שאנחנו בני חורין ולא עבדים.

יחד עם זה, לא להפסיד חס ושלום את הענווה. צריך להיות עניו, אבל צריך גם לדעת מי אני, לא לחשוב שאני כלום.

לדעת שאני לא צריך להתבטל בפני המצרים או בפני איזה שהוא עם אחר.

אולי זה חלק מהצרה במדבר, שהיהודים כל כך מנסים ניסיונות, והם מפחדים בסוף להיכנס לארץ ישראל, המרגלים אומרים להם 'עם חזק מאוד'.

זה מפני שהיהודים עדיין מפחדים: מי אמר שאנחנו ראויים לגאולה גדולה כזו, כמו שה' אומר? שנקבל ארץ זבת חלב ודבש?

קשה להם להאמין שהם עכשיו העם הנבחר מכל העמים ושה' עושה את כל הדברים רק לטובתם.

לא יודע, אני לא מבין את זה מצד אחד, איך יכולים להאמין ש"בְּשָׂנְאֵת ה' וגו' הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (דברים א, ז). אבל איזה שהוא היסוס בלב יש להם, קשה להם להאמין שהם יוצאים ממצרים, יקבלו תורה על הר סיני, ואחרי שכבר קיבלו תורה על הר סיני שיזכו לקבל ארץ זבת חלב ודבש.

לעניות דעתי, זה מה שטמון בחלק מהניסיונות ובניסיון הזה של המרגלים, שקשה ליהודים להאמין שהם באמת זוכים לכל הדברים.

גם צריך את הכרת ערך עצמי. זה לא צריך להיות סותר לענווה. משה רבנו כותב בתורה (במדבר יב, ז): "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמַן הוּא". הוא כותב את זה על פי הדיבור, הוא לא ממציא את זה.

אבל הוא מאמין במה שה' אומר: "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמַן הוּא", "פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרֹאֵה לֹא בְּחִידָתִי" - ויחד עם זה הוא נשאר עניו מכל אדם. הוא לא זוקף את הדברים לזכותו. הוא רואה בזה מתנות של הקדוש ברוך הוא אבל מאמין בזה שהוא הנביא הנבחר, וכשקרח מתקומם נגדו אז הוא מראה את כוחו וסמכותו. זה לא סותר לענווה, הכרת התפקיד לא סותרת לענווה.

באמת, בליל פסח אנחנו משתדלים להראות שאנחנו עשירים. אנחנו מראים דרך חירות, דרך עשירים, כדי לדעת שאנחנו כן העם הנבחר, אנחנו כן זכינו בכל הדברים - במהרה בימינו נקבל גם את בית המקדש חזרה, את הכל חזרה, כל הטובות.

זה בתנאי שאנחנו נכנעים לדבר ה' ועושים רצונו של מקום, אז כל הטובות מובטחות לנו.

יחד עם זה לשימור על הענווה. עם כל זה. אחת מהסיבות לאיסור חמץ, כי חמץ רומז על גאווה. שהקמח מתנפח יותר מגודלו הטבעי, זה החימוץ של הקמח. זה רומז על הגאווה, זה אחת הסיבות לאיסור חמץ.

צריך לא להתנפח יותר מהגודל הטבעי, אבל צריך לדעת שהגודל הטבעי שלנו הוא גדול מאוד, אלא שהכול מתנת ה'.

כמו שמשה מבין שהוא גדול מכל הנביאים "פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ" והכל - הכל לא משלי. "עֲנִיּוֹ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם".

כי אני לא שייך לכל זה, לא עשיתי כלום. צריך את הענווה והגדולה ביחד, לא לוותר על הענווה ולא לוותר על הגדולה.

לדעת שאנחנו עם ה', שה' שכנינו שורה עלינו - במהרה בימינו נקבל את בית המקדש ונוכל לאכול מן הזבחים ומן הפסחים.

הישיבה יוצאת עכשיו לבין הזמנים, אבל בין הזמנים לא אומר שפטורים בכלל מללמוד תורה.

צריך לנוח קצת, עבדנו קשה זמן ארוך ולמדנו קשה, צריך לנוח קצת. אבל מותר בכל זאת ללמוד בבין הזמנים. כמובן צריך לשמור על זמני תפילה, לא לבטל תפילה בזמנה והכל. מי שלומד בבין הזמנים לא עובר על "בל תוסיף"...

תשפ"ב

יש לנו בפרשה את דיני נגעי הצרעת.

חז"ל אומרים (ערכין טז ע"א) שנגעים באים על עוון לשון הרע, שאדם מדבר דברים רעים על חברו.

הרי מרים הצדקת דיברה לשון הרע על משה ונענשה שפרחה בה צרעת.

התיקון הוא בשמירת הלשון, להישמר לא לדבר רעות על בן אדם.

גם הגמרא אומרת שישבור את הגאווה שלו.

שכש'אדם שמתגאה אז הוא חושב 'אני יותר טוב מפלוני', כשהוא לא מתגאה הוא לא חושב כך.

להשפיל את עצמו.

בדרך כלל מה שחוסך בדיבור זה רווח. אבל יש לנו לילה אחד בשנה שאדרבה, יש לנו מצווה לדבר - לספר ביציאת מצרים, "כל המרבה הרי זה משובח".

כי זה - להפך - מראה על גדלותו של בורא עולם:

שעם כל שישיראל היו חוטאים, הקדוש ברוך הוא גאל אותנו ממצרים בניסים גדולים ביד משה ואהרן, זיכה אותנו במצוות כדי שנהיה ראויים לצאת ממצרים - מצוות פסח ומצוות מילה - שנהיה ראויים לצאת ממצרים, עשה שפטים במצרים.

אם כבר מדברים על זה - למה עשה בהם שפטים, הרי הקדוש ברוך הוא גזר "וְעַבְדִּים וְעַנִּים אַתֶּם" ?

אבל, הקדוש ברוך הוא אומר: "וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי" - שלא יאמרו ש'היה לנו היתר לשעבד את ישראל', בהיתר כתוב ש"דָן אֲנִי" (בראשית טו, יג-יד).

כך גם בגלות.

בימי נבוכדנצר, אומר הנביא (ירמיהו א, טו): "הֲנִי קָרָא לְכָל מְשַׁפְּחוֹת מַמְלְכוֹת צְפוֹנָה" (- לנבוכדנצר -) "וּבְאוּ וְנַתְנוּ אִישׁ כְּסָאוֹ פֶּתַח שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם".

אבל, תיכף מוסיף (שם ב, א): "הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם וְגו' קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוֹאָתָהּ כָּל אֲכָלֶיּוֹ יֵאָשְׁמוּ".

שלא יאמרו הגויים 'יש לנו היתר לשעבד את ישראל', הנביא הזהיר מראש ש"כָּל אֲכָלֶיּוֹ יֵאָשְׁמוּ".

אמר אחד הראשונים: אם בגאולה ממצרים, שהובטחנו רק בשתי מילים - "דָּן אֲנִי" - נעשו כל כך הרבה ניסים, "וּבִיד חֲזָקָה וּבְזִרְעֵ נְטִיָּה" (דברים ז, לד) וכן הלאה, אז בגאולה העתידה, שהובטחנו בכל כך הרבה מילים - ודאי יהיו ניסים גדולים ונפלאות גדולות. יבוא ה' במשפט על כל העמים, על כל מה שעשו לישראל, וישראל יזכו לתשועת עולמים במהרה בימינו.

בליל פסח צריך להרגיש את היד הגדולה, להרגיש את השמחה הגדולה. את קושי השיעבוד ואת גודל הניסים שה' עשה להוציא אותנו משם. זה מצוות סיפור יציאת מצרים. לא לומר פלפולים על ההגדה. זה יפה מאוד אבל זה לא שייך לליל הסדר, זה יעשה בשאר הימים. אבל בליל הסדר, המצווה העיקרית לספר מה שהיה - כמה גדול היה השיעבוד, וכמה גדולה הייתה הגאולה על ידי משה ואהרן. אולי לספר שמשה ברח למדין - זה אולי לא שייך לסיפור של יציאת מצרים, זה אפשר אולי בקיצור. אבל כל מה שמשה עשה, הניסים במצרים, כמה שהתרה במצרים וכמה שלמרות כל ההתראות הם התעקשו - כל זה שייך לסיפור יציאת מצרים. ומי שמקיים את המצווה הזאת - זה טוב מאוד.

אבל זה בזמן הזה. אם נזכה, נקיים את המצווה הזאת "עַל מִצְוֹת וּמִדְּוָיִם" יחד עם קרבן פסח (שמות יב, ח) שזה העיקר, זה העיקר שחסר מן הספר בזמן הזה. אין לנו את הקורבן. נזכה לקיים את המצווה עם פסח "עַל מִצְוֹת וּמִדְּוָיִם" במהרה בימינו, אמן.

